

Minnesprotokoll Folkhälso-Z 2024-09-23

Politisk närvaro

Rosie Hoffer (S)	Östersund kommun
Rickard Nilsson (S)	Bräcke kommun
Susanne Hansson (S)	Strömsunds kommun
Maria Jacobsson (S)	Krokoms kommun
Karl-Erik Lundin (KD)	Ragunda kommun
Maths Larsson (S)	Åre kommun
Ida Asp (S)	Bergs kommun

Tjänstepersoner

Louise Öhnstedt	Krokoms kommun
Åsa Björn	Bräcke kommun
Lena Sirkka	Ragunda kommun
Malin Bergqvist	Åre kommun
Anna-Karin Lindeberg	Samling Näringsliv
Anna Lundmark	Region Jämtland Härjedalen
Eva Söderberg	Region Jämtland Härjedalen
Johan Börjesson	Region Jämtland Härjedalen
Hanna Viklund	Region Jämtland Härjedalen

Inbjudna för specifika ärenden

Ilkka Kempainen	Region Jämtland Härjedalen
Ann-Kristin Jonsson	Birka folkhögskola
Lisa Kentsson	Region Jämtland Härjedalen
Martin Björnwall	Studieförbundet Vuxenskolan
Mattias Jaktlund	Lärcentrum Östersunds kommun

1. Mötets öppnande

Ordförande öppnar mötet och dagordningen för mötet fastställdes.

2. Val av justerare

Karl-Erik Lundin.

3. Läget i länet

Ilkka Kempainen, från regional utveckling presenterade statistik om ohälsa, utbildning och arbete, presentationen i helhet finns som bilaga 1.

Ohälsotalet är högre i länet än i riket, kvinnor har högre ohälsotal än män och det är relativt stora skillnader mellan länets kommuner.

Utbildning, det är färre högutbildade i Jämtlands län än i riket, det finns stora skillnader mellan kommunerna, fler kvinnor än män har eftergymnasial utbildning. Det är en låg andel i länet som har förgymnasial utbildning.

Arbete – Jämtland är ett av de länen med lägsta andelen arbetslösa, andelen har varit under 5 % sedan våren 2022. 400–500 som är långtidsarbetslösa i mer än 24 månader. Sysselsättningsgraden är högre i länet jämfört med riket.

Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS), andelen UVAS är lägre i länet än i riket men vissa kommuner sticker ut, bl.a. ligger Ragunda och Bräcke över riksnittet (2022).

4. Birka folkhögskola

Ann-Kristin Jonsson, rektor Birka presenterade sin verksamhet (bilaga 2). Birka är en av Sveriges äldsta folkhögskolor och är regionstyrd. De personer som går på folkhögskolan kallas att de är deltagare och inte elev. Det är kopplat till ett krav

men också ett löfte, att man som deltagare är med och bidrar och deltar. På folkhögskolan är det möjligt att sätta individuell studieplan. De har svårt att nå deltagare som gått anpassad utbildning på gymnasiet.

Folkhälsa för Birka handlar om att de har deltagarstödsteam, har ett främjande arbete, deltagit i projektet kultur på recept och breddar kursutbudet (spelutveckling låg tröskel in, anpassad utbildning för vuxna). Samhällsnyttan är central.

Deltagare från olika utbildningar på Birka kom och berättade om sina erfarenheter. Medskick som de hade att skicka med oss: folkhögskola är ett underbart alternativ som borde lyftas tidigare, redan till elever som har det svårt på gymnasiet, oftast är det Komvux som lyfts som första alternativ.

5. Dialogstund om förmiddagens föredrag

- I vårt län finns många yrkesroller som inte kräver eftergymnasial utbildning, det finns därför även ett värde att ha yrkesutbildning.
- Länets lägsta nivå är högre, att det är färre i vårt län som har kortare utbildning.
- Viktigt att se individen och vara mer fokuserad på vad personen behöver, det är något som vuxenvärlden behöver hjälpa till med.
- Att målsmän får höra talas om folkhögskolan och vilka möjligheter som finns där.
- Folkhögskolan är inte bara ett räddningsnät för dem som inte klarat skolan utan också en tillförare av yrken.

6. Organisera för återhämtning

Lisa Kentsson, Region Jämtland Härjedalen, presenterade projektet *Organisera för återhämtning* som hon är projektledare för och som pågått sedan hösten 2022 (bilaga 3). Statsbidrag gjorde det möjligt att kunna starta projektet som flyttade fokus till organisationens möjlighet och inte bara individens ansvar när det kommer till återhämtning. Målet är att jobba långsiktigt och hållbart med ett mer förbyggande och organiserat arbetssätt, kunskaphöjning och spridning om återhämtning.

7. Folkbildning – studieförbundets nuläge

Martin Björnwall, avdelningschef SV Jämtland beskriver hur det har varit neddragning av statliga stöd och nu är det ett nytt statsbidragssystem 2025–2027 som bygger på kvalitet i stället för kvantitet. Studieförbunden har fått bestämma vilken huvudinriktning de vill ägna sig åt de närmaste 3 åren. Bildning, demokrati och delaktighet, utbildning, civilsamhälle och kulturliv är de fem huvudområden som finns (bilaga 4). För fördelning av medel har den tidigare kvantitetsmodell tagits bort och numera görs i stället bedömning av kvalitet genom intervjuer m.m.

Frågan ställdes om hur kan kommuner och region vara rättvisa i samverkan med olika studieförbund? Utgå från de huvudinriktning som respektive studieförbund valt att inrikta sig på och det går även att vända sig till de som finns på orten då studieförbunden har mycket samverkan med varandra. Studieförbunden har samarbetsorganisationer på nationell nivå, exempelvis SV med SPF, ABF med PRO, Sensus med Svenska kyrkan. Men det går att ta lokala avsteg om studieförbundet inte finns på orten.

8. Vuxenutbildningen

Mattias Jaktlund, vice rektor kommunala vuxenutbildningen i Östersund, presenterade vuxenutbildningen i länet (bilaga 5). Deras slogan är ”Bo där du är – bli vad du vill” och handlar om att vara tillgänglig i hela länet. Alla kommuner i länet har lärcentrum men det är tufft för alla kommuner att kunna erbjuda utbildningsutbudet. Genom lokala lärcentrum ser man en poäng med lokalodlad kompetens. Vuxenutbildning är att få en möjlighet att ställa om. Vuxenutbildningen

rör sig bort från rena distansupplägg. Kombinerar numera digitala delar med gemensamma digitala möten/tillfällen vilket ger en ökad tillgång och bättre lärande.

Förändringar och fokus framåt som finns är bl.a. att de får ökade anslag hela tiden. Från 1 januari 2025 blir det regionalt yrkesvux, att minst tre kommuner behöver samverka kring ett gemensamt utbildningsutbud och frisök. Det råder då fri sökning att man har rätt att söka till vilken utbildning som helst, förr kunde hemkommunen säga nej. Mattias tror inte att det blir så jättestor skillnad i vårt län. Fjärrutbildningen kommer att utvecklas exempelvis så att små kommuner kan sända utbildning från sina egna kommuner. De arbetar för en förstärkt elevhälsoteam arbete och studie- och yrkesvägledning.

9. Övriga frågor

- Förlängning av folkhälsopolicyn
Rekommendationsbeslut från RSR om förlängning över 2025 hanteras i RJH och kommuner. Fortsatt arbete återkommer vi till vid nästa Folkhälso Z den 25 november.
- Orange week - en vecka fri från våld, vecka 47.
Orange week syftar till att sprida kunskap kring mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Detta år samverkar Länsförsäkringar och Östersunds kommun och fokus för detta år är på barn och unga. Fredag vecka 47 anordnas en konferens på Gamla Teatern, det är öppet för alla kommuner att delta så sprid gärna det ute i kommunerna.
- Inkluderande näringsliv
Samling Näringsliv arbetar tillsammans med Fontänhus och Coompanion om hur man kan öppna upp arbetslivet för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- Gratis höstlovsaktiviteter
I två år till kommer Länsförsäkringar ha fokuset med gratis höstlovsaktiviteter för barn och unga. Förra året arrangerades det 179 gratis aktiviteter på över 60 orter i länet och 10 000 barn var aktiva i någon form av gratis aktivitet.
- Nätverk för strategiskt folkhälsoarbete i kommuner
Malin är med i SKR:s nätverk som ses två gånger per år och har möte nästa vecka. Några saker som kommer att lyftas då är: kommunal styrning av folkhälsoarbete, äldres hälsa, hälsosamma städer och samhällen, nya socialtjänstlagen – exempel från kommuner och hur kopplar det an till folkhälsoarbete. Om någon har medskick till mötet, hör av er till Malin.
- 4 days a week
Bergs kommun har sedan årsskiftet varit med i forskningsprojektet *4 days a week* som är en satsning för medarbetare i välfärden, bl.a. förskoleverksamheter. Det är en pilot som syftar till att förbättra sjuktalet för de som jobbar på schemarader. Projektet inkluderar föreläsare och stöd från andra som haft 4-dagars arbetsvecka. Förhoppningen är bl.a. att ett lättare schema gör det mer attraktivt att jobba i kommunen.
- Kommunresultat utifrån Skolelevers drogvanor 2023
De kommunala resultaten från Skolelevers drogvanor 2023 finns nu publicerade på Folkhälsoenhetens hemsida.

10. Summering av dagens möte och nästa möte

Reflektioner från dagens möte:

- Gillar tema som dras över hela dagen är bra upplägg.
- Kommunerna kam lära sig mycket om återhämtningsprojektet som RJH haft.

- Det finns mycket möjligheter i länet.
- Det har varit positivt att folkhögskolan har fått lyfts.

Nästa Folkhälso Z är den 25 november digitalt med tema *delaktighet och inflytande*.

Bilagor

- Bilaga1_Läget i länet
- Bilaga2_Birka folkhögskola
- Bilaga3_Organisera för återhämtning
- Bilaga4_Folkbildning_Studieförbunden
- Bilaga5_Lärcentrum_Vuxenutbildningen